

BANKŲ APKLAUSA DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ. 2008 M. BALANDŽIO MĖN.

1. Apžvalgos sudarymo metodika, principai ir tikslai

Lietuvos bankas skelbia pusmetinę Bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų apžvalgą. Bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų organizuojamos siekiant gauti informaciją apie bankų taikomas nepalūkanines paskolų sąlygas, skolinimosi sąnaudas ir rinkos lūkesčius. Ši apžvalga buvo atlikta 2008 m. balandžio mėn., atsakymai gauti iš 9 komercinių bankų ir 2 užsienio bankų skyrių.

Buvo prašoma, kad bankai atsakytų, kaip pasikeitė namų ūkiams ir nefinansinėms įmonėms jų taikomos skolinimo sąlygos laikotarpiu nuo 2007 m. spalio mėn. pabaigos iki 2008 m. balandžio mėn. pabaigos¹. Buvo prašoma, kad atsakydami į klausimus apie būsimą situaciją bankai įvertintų skolinimo sąlygų pokyčius pusmečiu į priekį (2008 m. balandžio mėn.–2008 m. spalio mėn.).

Šioje bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų apžvalgoje pateikta apibendrinta aukštas pareigas einančių komercinių bankų darbuotojų, susijusių su paskolų teikimu, nuomonė ir ji nebūtinai parodo Lietuvos banko ar jo darbuotojų poziciją bei vertinimus.

Apibendrinant nuomones ir skaičiuojant tam tikrą atsakymo variantą pasirinkusių bankų procentą, atskirų bankų atsakymai, kaip ekspertų vertinimai, buvo traktuojami vienodai, nepaisant užimamos rinkos dalies. Terminas „sugriežtėjo“ reiškia bankų, sugriežtinusių skolinimo sąlygas, ir bankų, sušvelninusių skolinimo sąlygas, procentų skirtumą.

Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, pranešusių apie kredito standartų griežtinimą (paklausos padidėjimą), ir bankų, pranešusių apie kredito standartų sušvelninimą (paklausos sumažėjimą), procentų skirtumas. Teigiamas procentų skirtumas reiškia, kad dauguma bankų sugriežtino paskolų standartus, neigiamas – kad sušvelnino. Analogiškai procentų skirtumas interpretuojamas skaičiuojant paklausos pokyčius: teigiamas procentų skirtumas reiškia paklausos padidėjimą.

¹ Šis laikotarpis apima šešis mėnesius, todėl, kad būtų patogiau, toliau šioje apžvalgoje įvardijamas kaip pusmetis.

2. Rezultatų apibendrinimas

I. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

Kredito standartai. Dauguma (82%) apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad per pastarąjį pusmetį sugriežtino įmonėms taikomus **bendruosius kredito standartus**. Didžioji dalis respondentų teigė sugriežtinę finansavimo sąlygas tiek smulkioms ir vidutinėms (73%), tiek didelėms įmonėms (64%). Daugiau nei pusė apklaustų bankų sugriežtino ilgalaikių (73%) paskolų kredito standartus, tačiau trumpalaikių paskolų skolinimo sąlygas griežtino kiek mažesnis procentas (55%) bankų. Palyginti su praeitos apklausos duomenimis, didesnė dalis bankų teigė sugriežtinę bendrus kredito standartus (procentų skirtumas pakito nuo 45% iki 73%). Per pastarąjį pusmetį labiausiai sugriežtėjo smulkioms ir vidutinėms įmonėms taikomi paskolų kredito standartai (procentų skirtumas pakito nuo 18% iki 73%), tuo tarpu ilgalaikių paskolų standartai net šiek tiek sušvelnėjo (nuo 82% iki 73%). Apžvelgiant visų prieš tai buvusių pusmetinių bankų apklausų rezultatus pastebima bendrų kredito standartų, taikomų paskolų ir įmonių kredito linijoms, griežtėjimo tendencija. (žr. 1 pav.).

Apklausoje dalyvavę bankai rizikos vertinimo pokyčius nurodė kaip pagrindinį **veiksni**, lėmusį skolinimo įmonėms sąlygų sugriežtinimą. Kaip ir praeitos apklausos metu, pasikeitę bankų lūkesčiai dėl bendros šalies ekonomikos situacijos (82%), atskirų pramonės šakų ar konkrečių įmonių perspektyvų (82%) ir padidėjusi užstato rizika (73%) darė didelį poveikį griežtinant kredito standartus. Šį pusmetį taip pat sparčiai išaugo finansavimo išlaidų ir bankų balansinių apribojimų veiksnio svarba. Galimybės gauti finansavimą įtaka taikomiems kredito standartams itin išaugo, palyginti su praeito pusmečio apklausos rezultatais. Banko kapitalo pozicijos ir likvidumo veiksniai taip pat darė didesnę, nei ankstesniais laikotarpiais, įtaką kredito standartų sugriežtinimui. Tačiau konkurencinis spaudimas ir toliau beveik neturėjo įtakos kredito standartų pokyčiams (žr. 2 pav.).

Pastarąjį pusmetį bankai buvo linkę griežtinti praktiškai visas **paskolų ir kredito linijų teikimo sąlygas įmonėms**. Beveik visi apklausoje dalyvavę bankai teigė padidinę tiek vidutinių (91%), tiek ir rizikingesnių (91%) paskolų ir kredito linijų kainą. Kaip ir praeitos apklausos metu, bankai teigė toliau griežtinantys reikalavimus, keliamus užstatui (juos griežtino 64% bankų). Taip pat buvo sumažinti paskolų ir kredito linijų dydžiai bei ne palūkanų normų sąlygos (žr. 3 pav.).

Paskolų paklausa. Bankų vertinimu, bendra įmonių **paskolų ir kredito linijų paklausa** per pastarąjį pusmetį šiek tiek padidėjo (procentų skirtumas 18%), tačiau, palyginti su ankstesnių apklausų rezultatais, taip teigiančių bankų dalis gerokai sumažėjo. Praėjusį pusmetį atliktos apklausos metu nei vienas bankas nepastebėjo, kad paskolų paklausa sumažėjo, o atliekant šią apklausą net 27 procentai bankų teigė, kad pastarąjį pusmetį paskolų paklausa jų banke šiek tiek sumažėjo (45 procentai teigė, kad ji šiek tiek padidėjo, o 18 procentų, kad beveik nepakito). Bankai nepastebėjo paskolų smulkioms ir vidutinėms bei didelėms įmonėms paklausos pokyčių skirtumų (procentų skirtumas 18%), tačiau teigė, kad ilgalaikių paskolų paklausa buvo šiek tiek mažesnė nei trumpalaikių (procentų skirtumas 9% ir 18%). Apibendrinant penkių paskutinių bankų skolinimo sąlygų apklausos rezultatus, galima teigti, kad paskolų paklausa sparčiai didėjo, tačiau pastaruoju metu vis mažesnė dalis bankų teigia, kad ji auga. (žr. 4 pav.).

Didelė dalis apklausoje dalyvavusių bankų finansavimo poreikį įvardino kaip **veiksnį**, labiausiai skatinusį įmonių paskolų paklausos didėjimą. Nemaža dalis respondentų teigė, kad šį pusmetį labiausiai paskolų paklausą įmonėse skatino atsargų ir apyvartinio kapitalo poreikis (procentų skirtumas 36%). Kapitalinės investicijos, susiliejimai ir restruktūrizacija bei skolos restruktūrizacija taip pat buvo identifikuoti kaip paskolų paklausą didinantys veiksniai (procentų skirtumas 38%). Tačiau, palyginti su praėjusių apklausų rezultatais, kapitalo investicijų reikšmė smarkiai sumenko. Alternatyvaus finansavimo šaltiniai ir toliau neturėjo didesnės įtakos paskolų paklausos pokyčiams (žr. 5 pav).

Lūkesčiai. Paprašyti įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis apklausoje dalyvavusių bankų **kredito standartai**, 45 procentai bankų nurodė ketinantys šiek tiek sugriežtinti skolinimo sąlygas, 55 procentai teigė nekeisiantys ir nė vienas bankas neketino švelninti įmonių kreditavimo sąlygų. Kredito standartus smulkioms ir vidutinėms bei didelėms įmonėms nurodė griežtinsią atitinkamai 36 ir 45 procentai respondentų, o ilgalaikių paskolų standartus teigė griežtinsią kiek didesnė dalis bankų (55%). Bankai tikisi, kad kitą pusmetį bendra **paskolų įmonėms paklausa** beveik nepakis tačiau vis dar tikisi, kad smulkių ir vidutinių įmonių bei trumpalaikių paskolų paklausa turėtų šiek tiek didėti.

II. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

Būsto paskolos

Kredito standartai. Ši pusmetį, palyginti su praeitų apklausų duomenimis, toliau griežtėjo kredito standartai, taikomi teikiant paskolas namų ūkiams. Beveik visi (93%) apklausoje dalyvavę bankai teigė, kad pastarąjį pusmetį sugriežtino būsto paskolų išdavimo sąlygas (žr. 6 pav.).

Vertindami paskolų suteikimą lemiančius **veiksnius** bankai nurodė, kad labiausiai paskolų būstui įsigyti kredito standartų griežtinimą lėmė pablogėjęs rizikos vertinimas, t. y. bankai konservatyviau vertino bendrą ekonominę padėtį ir būsto rinkos perspektyvas. Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai taip pat šiek tiek darė poveikį griežtinant kredito standartus, kai tuo tarpu konkurenciniai veiksniai neturėjo jokios įtakos kredito standartų pokyčiams (žr. 7 pav.).

Būsto paskolų namų ūkiams **teikimo sąlygų** pokyčiai rodo, kad bankai sugriežtino praktiškai visus kredito standartus. Visi apklausoje dalyvavę bankai sugriežtino arba nekeitė užstatui keliamų reikalavimų ir nei vienas bankas jų nesušvelnino. Taip pat 73 procentai bankų teigė, kad padidino paskolų būstui įsigyti maržą. Paskolos ir užstato vertės santykį padidino 54 procentai bankų (žr. 10 pav.).

Paskolų paklausa. Apklausoje dalyvavusių bankų vertinimu, **paskolų būstui įsigyti paklausa** po ilgai trukusio augimo pastarąjį pusmetį sumažėjo. Tą teigė 73 procentai apklaustųjų bankų (žr. 11 pav.). Bankai tikisi ir tolesnio paskolų namų ūkiams paklausos mažėjimo (82% bankų teigė, kad būsto paskolų paklausa mažės).

Bankų vertinimu, svarbiausi **veiksniai**, darę poveikį, paskolų būstui įsigyti paklausos sumažėjimui yra būsto rinkos perspektyvos (82%), vartotojų pasitikėjimas (55%) ir išaugusios vartojimo išlaidos (64%). Namų ūkių santaupos, paskolos iš kitų bankų ir kiti veiksniai beveik neturėjo įtakos banko būsto paklausai (žr. 11 pav.).

Lūkesčiai. Nei vienas apklausoje dalyvavusių bankų ateinančių pusmetį neketina švelninti būsto paskolų kredito standartų. Už nedidelį kredito standartų griežtinimą pasisakė 45 procentai apklausoje dalyvavusių bankų, o likę 55 procentai jų neketina keisti. Nei vienas apklausos respondentas nesitiki būsto paskolų paklausos didėjimo ateinančių pusmetį, o dauguma (82%) bankų tikisi šio tokio paklausos sumažėjimo arba mano, kad ji išliks stabili (18%).

Vartojimo ir kitos paskolos

Kredito standartai. Vartojimo ir kitoms paskoloms taikomi standartai šį pusmetį sugriežtėjo. 64 procentai visų apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad pastarąjį pusmetį sugriežtino vartojimo ir kitų paskolų išdavimo sąlygas (žr. 6 pav.).

Vertindami vartojimo ir kitų paskolų suteikimą lemiančius **veiksnius** bankai nurodė, kad vartojimo ir kitų paskolų kredito standartų griežtinimą iš esmės lėmė pablogėjęs rizikos vertinimas, t.y. bankai konservatyviau vertino bendrą ekonominę padėtį ir kredito gavėjų mokumą. Daugiau nei pusė apklaustų bankų nurodė užstato rizikos padidėjimą kaip vieną iš veiksnių, dėl kurio griežtinami kredito standartai. Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai bei konkurenciniai veiksniai beveik neturėjo jokios įtakos kredito standartų pokyčiams (žr. 9 pav)

Visos analizuotos vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams **sąlygos** (žr. 10 pav.) šį pusmetį griežtėjo. Padidinę vartojimo ir kitų paskolų maržą teigė 64% procentai visų apklaustų bankų.

Paskolų paklausa. Vartojimo ir kitų paskolų **paklausa** pastarąjį pusmetį sumažėjo (64%) (žr. 11 pav.). Didžiausią įtaką vartojimo ir kitų paskolų paklausos sumažėjimui darė kritęs bendras vartotojų pasitikėjimas (55%) ir sumažėjęs noras įsigyti vertybinius popierius (27%). Sumažėjęs noras įsigyti ilgalaikio vartojimo prekių taip pat darė neigiamą įtaką paskolų namų ūkiams didėjimui (žr. 13 pav.).

Lūkesčiai. Atsakydami į klausimą dėl kredito standartų griežtinimo vartojimo ir kitoms paskoloms kitą pusmetį, komerciniai bankai teigė, kad kredito standartai toliau griežtės (27%), o vartojimo ir kitų paskolų paklausa šiek tiek sumažės (27%). Verta pažymėti, kad nei vienas bankas nesitiki paskolų namų ūkiams augimo ir neketina švelninti kredito standartų.

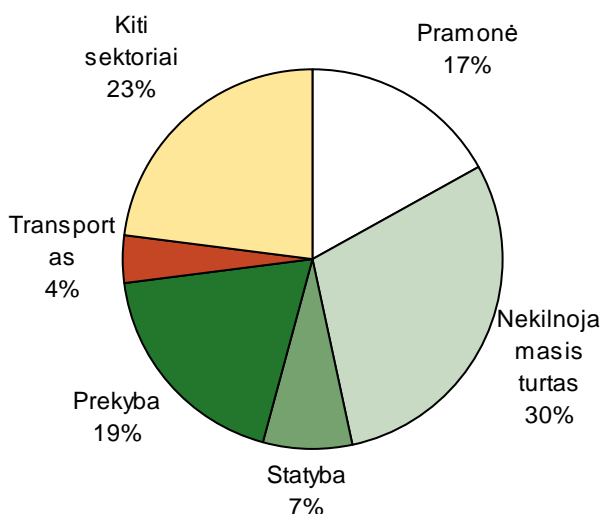
III. KITI KLAUSIMAI

Lietuvos bankas kiekvienos apklausos dėl skolinimo sąlygų metu sudaro papildomų klausimų sąrašą. Šie klausimai pateikiami siekiant gauti išsamesnę informaciją apie bankų taikomas finansavimo sąlygas ir identifikuoti veiksnius, galinčius daryti įtaką kredito standartų pokyčiams ateityje. Šio pusmečio apžvalgoje ypač daug dėmesio buvo skirta pagrindinių šalies ekonominės veiklos sektorių ir namų ūkių finansinės būklės analizei ir šiems sektoriams išduotų paskolų kokybės įvertinimui. Apklausos respondentai taip pat buvo paprašyti įvertinti pastarojo meto finansinių neramumų pasaulinėse rinkose poveikį šalies bankų sistemos veiklai ir identifikuoti galimus krizės šalies bankų sistemai perdavimo kanalus.

Įmonių ir namų ūkių finansinės būklės ir jos dinamikos vertinimas

Apklausoje dalyvavę bankai buvo paprašyti įvertinti penkių pagrindinių šalies ekonomikos sektorių įmonių ir namų ūkių finansinę padėtį ir jos dinamiką. Šiuo klausimu siekta atskleisti konkrečių ekonominės veiklos sektorių įmonių ir namų ūkių finansinės būklės ir jos perspektyvos vertinimus. Apklausiai buvo pasirinkti pramonės, nekilnojamojo turto, statybos, prekybos ir transporto sektoriai, kuriems bankų išduotos paskolos sudaro 77 procentus viso šalies bankų paskolų portfelio (neįskaitant paskolų namų ūkiams) (žr. 14 pav.).

14 pav. Lietuvos bankų paskolų portfelis pagal ekonomines veiklos rūšis (neįskaitant paskolų namų ūkiams)

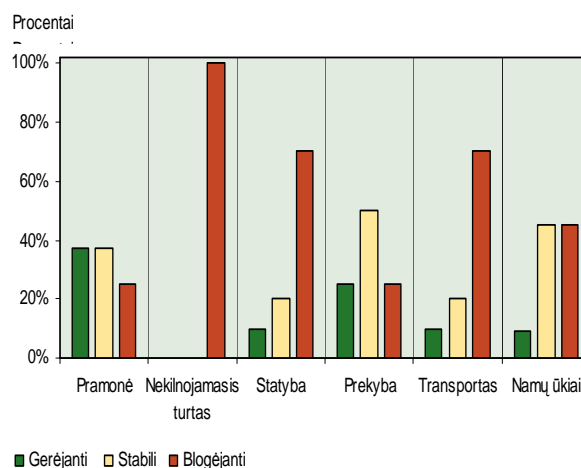
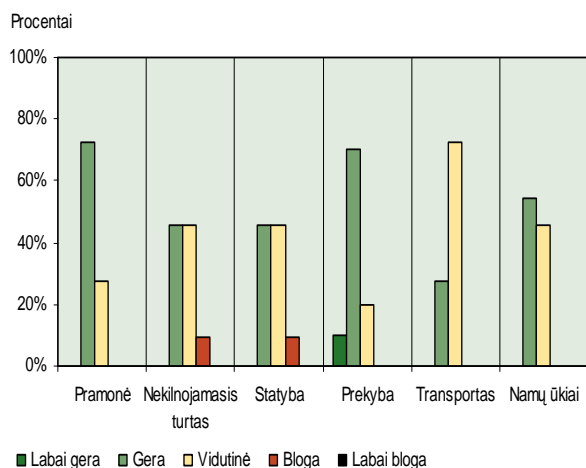
Finansinė būklė. Apklausoje dalyvavę bankai gana palankiai vertino pagrindinių šalies sektorių įmonių ir namų ūkių finansinę būklę. Teigiamai buvo vertinama prekybos (80%) ir pramonės (73%) sektorių būklė. Daugiau nei pusė apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad minėtų sektorių finansinė padėtis yra gera arba labai gera ir nei vienas bankas nenurodė, kad ji yra bloga. Transporto sektoriaus finansinė padėtis buvo įvertinta šiek tiek prasčiau (27% – gera, 73% – vidutinė). Blogiausiai bankų buvo vertinti nekilnojamojo turto ir statybos sektoriai. 45 procentai apklausos respondentų vertino šių sektorių būklę kaip gerą, 45 procentai vertino kaip vidutinę, o 10 procentų teigė, kad ji yra bloga. Namų ūkių finansinė padėtis buvo vertinta gana palankiai. Daugiau nei pusė (55%) respondentų vertino ją kaip gerą ir nei vienas apklausoje dalyvavęs bankas neteigė, kad ji yra bloga (žr. 15 pav.).

Finansinės būklės dinamika. Bankai buvo kur kas skeptiškesni ir gerokai prasčiau vertino įmonių ir namų ūkių finansinės padėties perspektyvas. Itin pesimistiškai vertintas nekilnojamojo turto sektorius, kurio finansinės būklės dinamiką visi respondentai vertino kaip blogėjančią. Taip pat bankai gana prastai vertino transporto ir statybos sektorius. 70 procentų apklausoje dalyvavusių bankų vertino šių sektorių perspektyvą kaip blogėjančią ir tik dešimt procentų teigė, kad jų finansinė padėtis gerėja. Bankai gana optimistiškai vertino pramonės ir prekybos sektorius. Šių sektorių finansinės būklės dinamiką dauguma respondentų vertino kaip stabilią. Namų ūkių finansinės padėties dinamiką dauguma respondentų taip pat vertino kaip stabilią (žr. 16 pav.).

15 pav. Įvairių ekonominės veiklos sektorių įmonių ir namų ūkių finansinės būklės vertinimas.

16 pav. Įvairių ekonominės veiklos sektorių įmonių ir namų ūkių finansinės būklės dinamikos vertinimas.

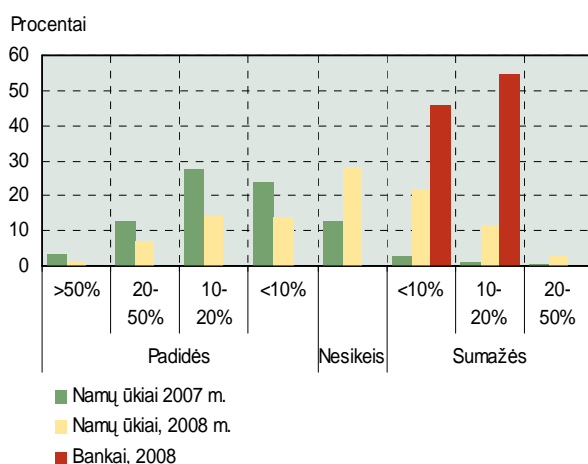
Šalies nekilnojamojo turto rinkos perspektyvos

Būsto kainų pokyčių lūkesčiai. Lietuvos banko užsakymu vykdytos namų ūkių apklausos, vykusios 2008 metų kovo mėnesį, duomenimis, padaugėjo gyventojų, manančių, kad per artimiausius 12 mėnesių būsto kainos sumažės. Taip manančių gyventojų dalis padidėjo nuo 4,1 iki 35,9 procentų, o laukiančiųjų būsto kainų padidėjimo dalis sumažėjo nuo 67,6 iki 36,1 procentų, palyginti su 2007 metais atliktos apklausos rezultatais. Apklausoje dalyvavę bankai būsto rinkos perspektyvas vertina dar atsargiau. Visi apklausoje dalyvavę bankai teigė, kad per 2008 metus būsto kainos sumažės. Dauguma (55%) respondentų nurodė, kad būsto kainos vidutiniškai sumažės nuo 10 iki 20 procentų, o kita dalis (45%) bankų teigė, kad kritimas neturėtų viršyti 10 procentų (žr. 17 pav.). Tokie pesimistiški bankų vertinimai leidžia tikėtis tolesnio būsto paskolų kredito standartų ir užstato reikalavimų griežtinimo.

Būsto paskolos ir užstato santykis. Vidutinis 2008 m. pirmą ketvirtį suteiktų paskolų būstui įsigyti paskolos ir užstato santykis buvo šiek tiek didesnis nei viso bankų būsto paskolų portfelio. Tai leidžia manyti, kad, nepaisant pasikeitusių būsto kainų dinamikos lūkesčių, bankai neskuba griežtinti kredito standartų, taikomų būsto paskoloms.

Komercinės paskirties nekilnojamojo turto projektų finansavimo sąlygos. Bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų rezultatai rodo, kad dauguma (91%) bankų sugriežtino gyvenamosios statybos nekilnojamojo turto projektų finansavimą. Tačiau artimiausią pusmetį (2008 m. balandžio – rugsėjo mėn.) dauguma (73%) bankų taip pat ketino griežtinti finansavimo sąlygas ir komercinio nekilnojamojo turto projektams. Tokia konservatyvi bankų vykdoma nekilnojamojo turto projektų finansavimo politika gali pristabdyti tiek gyvenamosios, tiek komercinės paskirties pastatų statybos plėtrą.

17 pav. Būsto kainų pokyčių per būsimus 12 mėn. lūkesčiai namų ūkių ir bankų apklausos duomenys

Šaltiniai: Lietuvos banko užsakymu vykdytos namų ūkių ir bankų

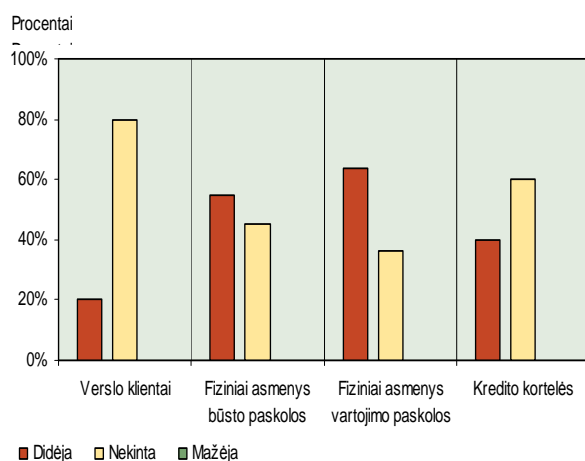

Bankų paskolų portfelio kokybė

Paskolų kokybė pagal ekonominės veiklos sektorius. Paprašyti įvardyti ekonominės veiklos sektorius, kuriems išduotų paskolų kokybė yra prasčiausia, dauguma apklausoje dalyvavusių bankų neišskyrė vienos ar kelių konkrečių sektorių, tačiau paminėjo įvairias pramonės ir paslaugų verslo sritis, tokias kaip žemės ūkis, mėsos pramonė, medžio apdirbimas, tekstilė ar nekilnojamoji turtas. Dauguma apklausoje dalyvavusių bankų teigė riboję paskolų teikimą nekilnojamojo turto plėtros, statybos ir būsto sektoriams. Paklausos mažėjimą nekilnojamojo turto rinkoje, lėtėjantį gyventojų realiųjų pajamų augimo tempą bei išaugusią likvidumo riziką pasaulio finansų rinkose, apklausoje dalyvavę bankai įvardijo kaip pagrindines finansavimo griežtinimo priežastis.

Mokėjimo įsipareigojimų bankams vykdymas. Bankai gana palankiai vertino verslo klientus – tik 18 procentų respondentų teigė, kad išaugo pagausėjo vėluojančių atlikti mokėjimus verslo klientų. Apklausoje dalyvavę bankai sumažėjusį pelningumą kai kuriuose gamybos sektoriuose ir nekilnojamojo turto rinkos sąstingį įvardijo kaip pagrindinius veiksnius, skatinančius vėluojančių atlikti mokėjimus verslo klientų pagausėjimą. Dauguma apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad gausėja pradelstų vartojimo (64%) ir būsto (55%) paskolų. Bankų vertinimu, pagrindiniai veiksniai, lėmę tokį pagausėjimą, yra didėjančios namų ūkių išlaidos dėl išaugusios infliacijos, palūkanų normų kilimas ir kur kas neaiškesnė padėtis nekilnojamojo turto rinkoje. Taip pat keturiasdešimt procentų respondentų tvirtino, kad pagausėjo vėluojančių atlikti mokėjimus kredito kortelių klientų. Visas paskolų, išduotų pagal kreditines korteles, portfelis 2008 metų pradžioje buvo apie 230 milijonų litų, o specialieji atidėjiniai šioms paskoloms buvo apie 13 milijonų arba apytiksliai 6 procentai viso šių paskolų portfelio. (žr. 18 pav.)

18 pav. Vėluojančių atlikti mokėjimus bankui klientų skaičiaus dinamika.

Pastarojo meto finansinių neramumų įtaka šalies bankų sistemai

JAV antrarūšių būsto paskolų krizė ir su ja susijęs nestabilumas pasaulinėje finansų rinkoje didesnės tiesioginės įtakos Lietuvos bankų sistemai neturėjo. Visi apklausoje dalyvavę bankai tvirtino, kad jie nebuvo investavę į su JAV hipotekos paskolų didesnės rizikos skolininkams rinka susijusias finansines priemones. Neramumai pasaulio finansų rinkoje tai pat neturėjo didelės įtakos pagrindinių patronuojančių Skandinavijos šalių bankų grupių veiklos rezultatams. Tačiau dauguma respondentų nurodė, kad neramumai pasaulio finansų rinkose turėjo netiesioginį poveikį šalies bankų sistemai. Dauguma apklausos respondentų nurodė padidėjusias finansavimo sąnaudas (iš patronuojančių bankų, pinigų ir kapitalo rinkos bei klientų indėlių), pasikeitusius rinkos dalyvių lūkesčius ir likvidumo sumažėjimą tarpbankinėje rinkoje.

Likvidumo rizikos valdymo sistemų analizė

Visi apklausoje dalyvavę bankai nurodė, kad jie turi veiksmų nenumatytais atvejais planą likvidumo trūkumui valdyti. Taip pat dauguma bankų nurodė, kad planas likvidumo trūkumui valdyti yra tiek banko, tiek visos grupės mastu. Skolinimasi bankų grupės viduje ir tarpbankinėje rinkoje, kaip svarbiausius likvidumo trūkumo padengimo šaltinius, nurodė dauguma dukterinių Skandinavijos bankų grupių bankų, o vietiniai bankai nurodė likvidaus turto pardavimą ir skolinimasi tarpbankinėje rinkoje.

3. Atsakymų į pagrindinius klausimus rezultatai

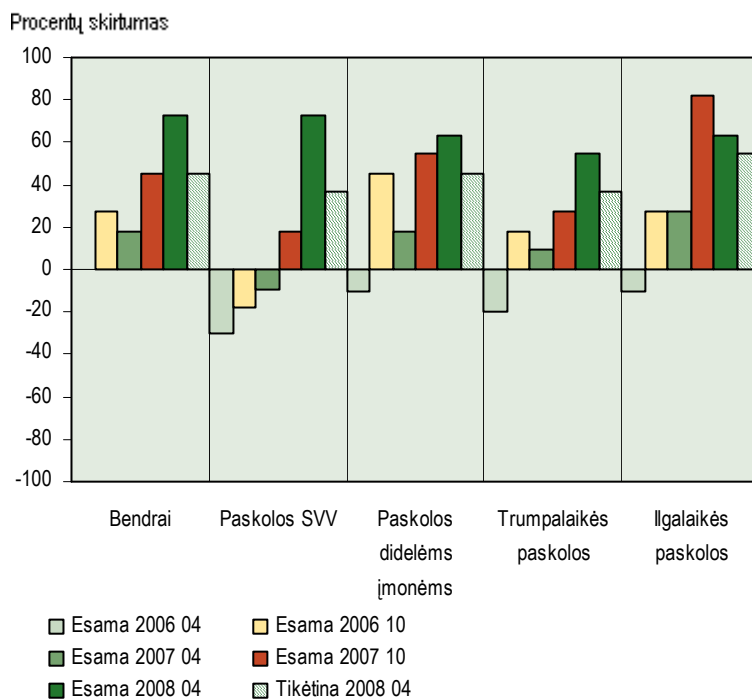
I. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

1. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko kredito standartai, taikomi paskoloms ir įmonių kredito linijoms?

	Bendrai	Paskolos SVV ²	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtėjo	0	0	9	0	0
Šiek tiek sugriežtėjo	82	73	55	55	73
Beveik nepakito	9	27	36	45	18
Šiek tiek sušvelnėjo	9	0	0	0	0
Labai sušvelnėjo	0	0	0	0	9
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	73	73	64	55	64
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11	11	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtėjo“, „šiek tiek sugriežtėjo“, ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“, labai sušvelnėjo“, procentų sumų skirtumas.

1 pav. Kredito standartų, taikomų paskoloms ir įmonių kredito linijoms, pokytis

² Smulkiam ir vidutiniam verslui.

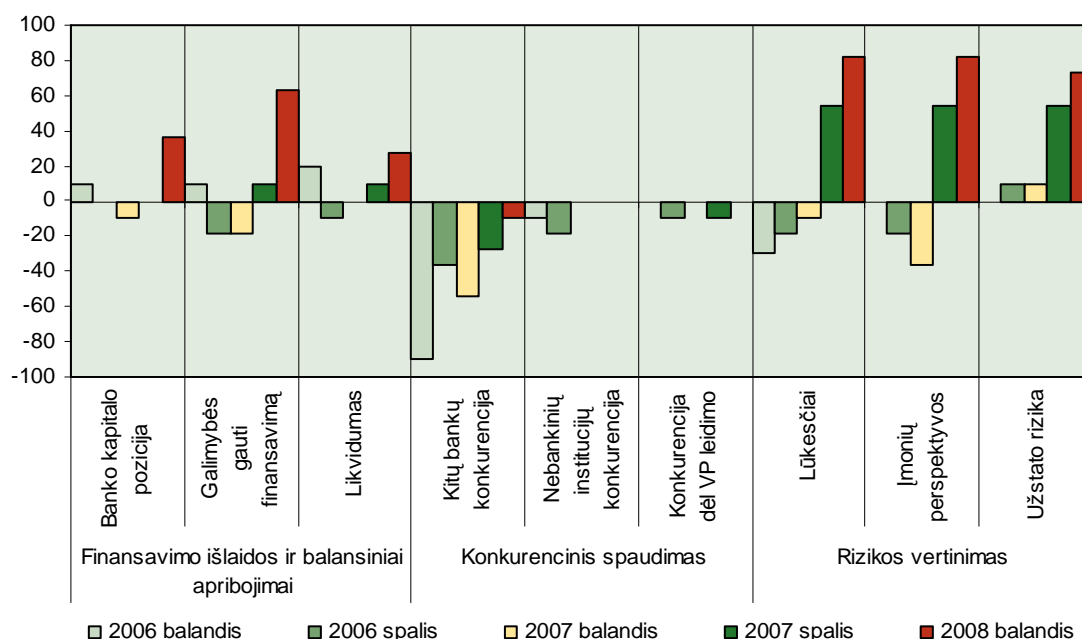
2. Kaip toliau išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko kredito standartus, taikomus suteikiant paskolas ir kredito linijas įmonėms (bendrai, neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai apribojimai							
Išlaidos, susijusios su Jūsų banko kapitalo pozicija	9	27	55	0	0	9	36
Jūsų banko galimybės gauti finansavimą iš rinkos (trumpalaikį arba ilgalaikį)	9	55	27	0	0	9	64
Jūsų banko likvidumo pozicija	9	18	64	0	0	9	27
b) Konkurencinis spaudimas							
Kitų bankų konkurencija	0	9	73	9	9	0	-9
Nebankinių institucijų konkurencija	0	0	82	0	0	18	0
Konkurencija, kylanti dėl įmonių galimybių gauti finansavimą leidžiant VP	0	0	91	0	0	9	0
c) Rizikos vertinimas							
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	27	55	18	0	0	0	82
Pramonės šakos arba konkrečių įmonių perspektyvos įvertinimas	18	64	18	0	0	0	82
Užstato rizika	9	64	27	0	0	0	73

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „-“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo), „-“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo) ir sumos „+“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo), „+“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo). NT – netaikoma, 0 – prisidėjo prie to, kad kredito standartai išliktų tokie patys.

2 pav. Veiksniai, darantys įtaką kredito standartams teikiant paskolas ir kredito linijas įmonėms

Paskolų skirtumas

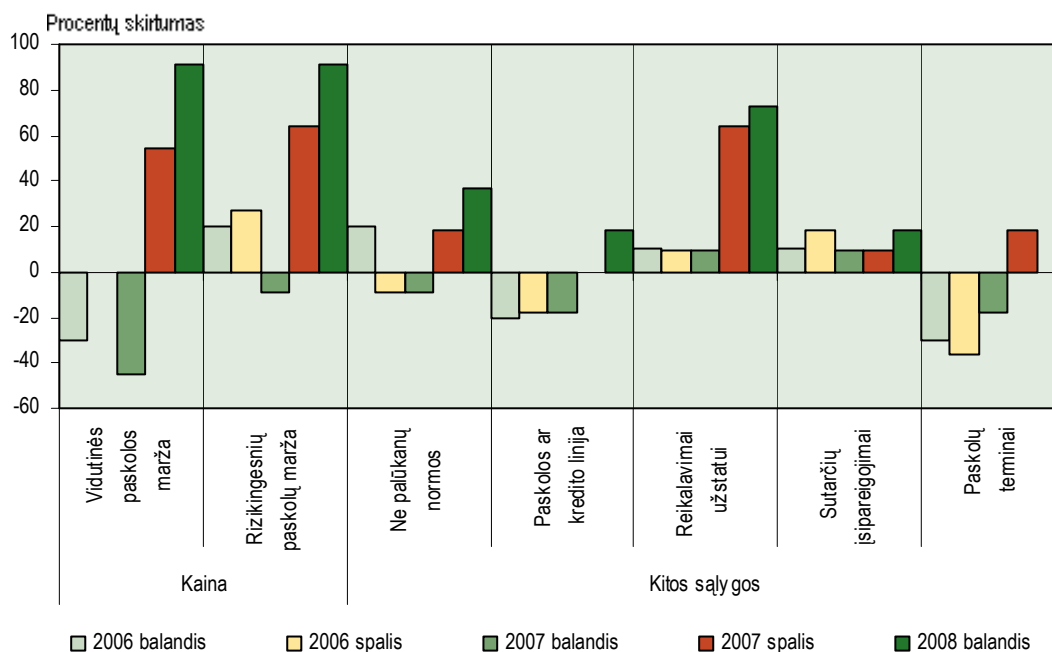

3. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms sąlygos?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Kaina							
Jūsų banko vidutinės paskolos marža	9	82	9	0	0	0	91
Jūsų banko rizikingesnių paskolų marža	36	55	9	0	0	0	91
b) Kitos sąlygos							
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	36	55	0	0	9	36
Paskolos arba kredito linijos dydis	0	27	64	9	0	0	18
Reikalavimai, keliami užstatui	18	55	27	0	0	0	73
Paskolų sutarčių įsipareigojimai	0	18	82	0	0	0	18
Paskolų terminai	0	9	82	9	0	0	0

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „-“ (labai sugriežtėjo), „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) ir sumos „+“ (labai sušvelnėjo), „+“ (šiek tiek sušvelnėjo) skirtumas.

3 pav. Paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms sąlygų pokytis

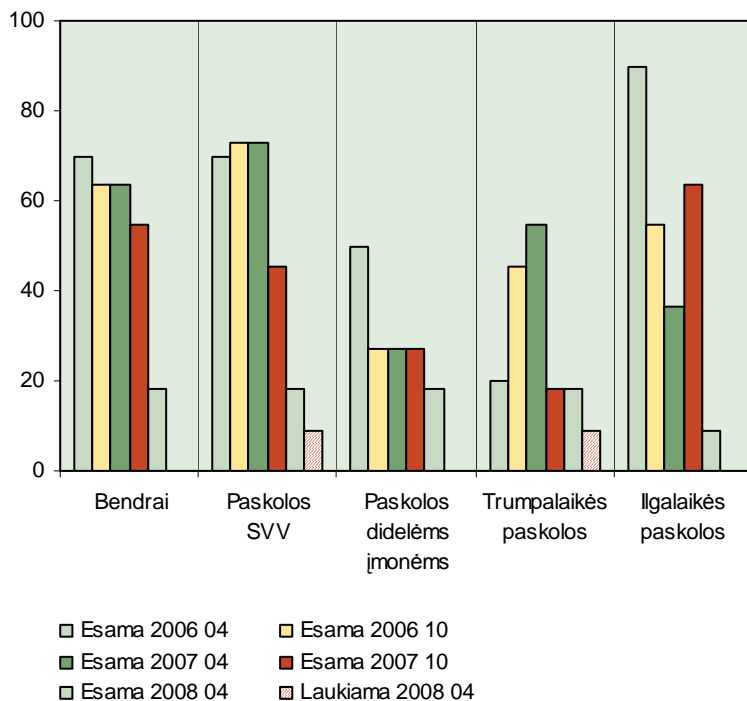
4. Kaip pasikeitė paskolų ir įmonių kredito linijų paklausa Jūsų banke (nepaisant įprastų sezoninių svyravimų)?

	Bendrai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažėjo	0	0	0	0	0
Šiek tiek sumažėjo	27	18	27	18	27
Beveik nepakito	18	36	18	36	27
Šiek tiek padidėjo	45	36	36	36	36
Labai padidėjo	0	0	9	0	0
Iš viso	91	91	91	91	91
Procentų skirtumas	18	18	18	18	9
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11	11	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidėjo“, „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“, „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas.

4 pav. Paskolų ir įmonių kredito linijų paklausos pokytis

Procentų skirtumas

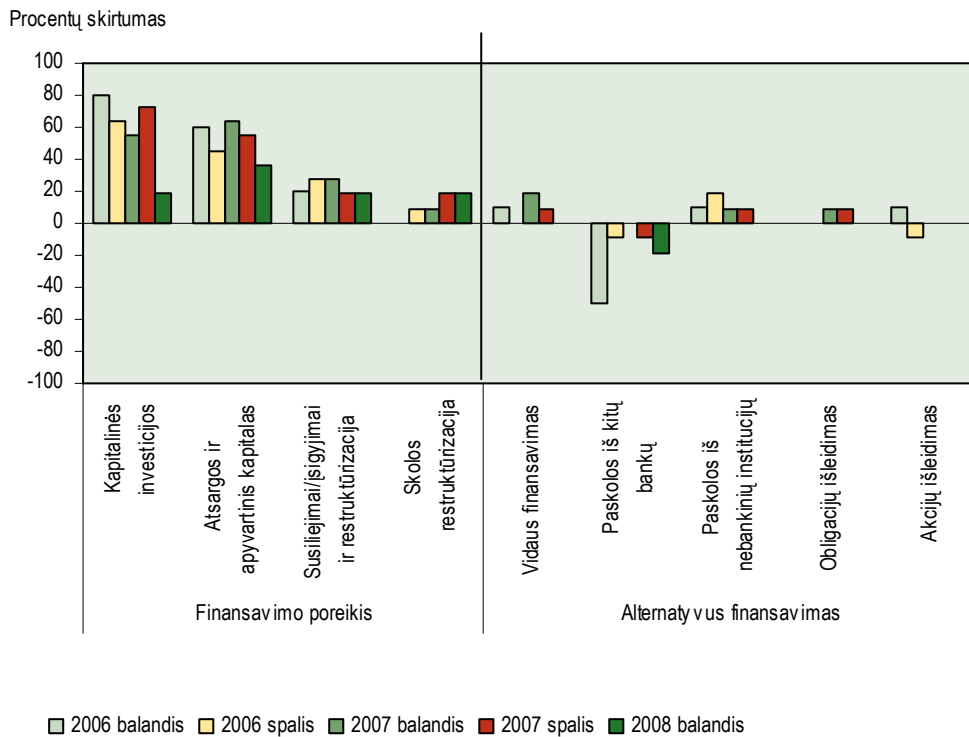

5. Kaip išvardinti veiksniai paveikė Jūsų banko paskolų ir įmonių kredito linijų paklausą (bendrai, neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo poreikis							
Kapitalinės investicijos	0	27	27	27	18	0	18
Atsargos ir apyvartinis kapitalas	0	9	45	45	0	0	36
Susiliejimai (įsigijimai) ir restruktūrizacija	0	9	45	9	18	18	18
Skolos restruktūrizacija	0	9	64	18	9	0	18
b) Alternatyvaus finansavimo panaudojimas							
Vidaus finansavimas	0	9	82	0	9	0	0
Paskolos iš kitų bankų	9	18	64	0	9	0	-18
Paskolos iš nebankinių institucijų	0	0	91	0	0	9	0
Obligacijų išleidimas	0	0	91	0	0	9	0
Akcijų išleidimas	0	0	82	0	0	18	0

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui), „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos didėjimui) ir sumos „-“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui), „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) skirtumas.

5 pav. Paskolų ir įmonių kredito linijų paklausos veiksniai

LIETUVOS BANKAS BANKŲ APKLAUSA DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ 2008 BALANDIS
Totorių g. 4, Vilnius. Tel. (8 5) 268 0101; faks. (8 5) 212 4423; el. p. Ed@lb.lt; <http://www.lb.lt>

6. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko kredito standartai, taikomi teikiant paskolas ir įmonių kredito linijas

	Bendrai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtės	0	0	0	0	0
Šiek tiek sugriežtės	45	36	45	36	55
Beveik nepakis	45	64	55	64	45
Šiek tiek sušvelnės	0	0	0	0	0
Labai sušvelnės	0	0	0	0	0
Iš viso	91	100	100	100	100
Procentų skirtumas	45	36	45	36	55
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11	11	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtės“, „šiek tiek sugriežtės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnės“, „labai sušvelnės“, procentų sumos skirtumas.

7. Prašome įvertinti, kaip pakis paskolų ir įmonių kredito linijų paklausa per kitą pusmetį (išskyrus įprastinius sezoninius svyravimus)

	Bendrai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažės	0	0	0	0	0
Šiek tiek sumažės	36	27	27	9	36
Beveik nepakis	27	36	45	73	27
Šiek tiek padidės	36	36	27	18	36
Labai padidės	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	0	9	0	9	0
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11	11	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“, „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“, „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas.

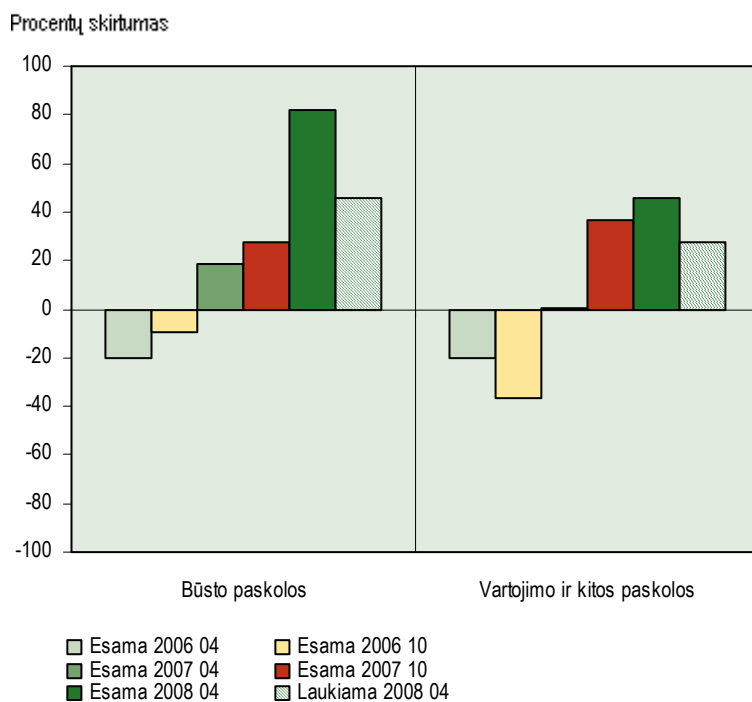
II. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

8. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko kredito standartai, taikomi teikiant paskolas namų ūkiams?

	Būsto paskolos	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtėjo	0	0
Šiek tiek sugriežtėjo	91	64
Beveik nepakito	0	18
Šiek tiek sušvelnėjo	0	9
Labai sušvelnėjo	9	9
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	82	45
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtėjo“, „šiek tiek sugriežtėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“, „labai sušvelnėjo“, procentų sumos skirtumas.

6 pav. Kredito standartų, taikomų teikiant paskolas namų ūkiams, pokytis

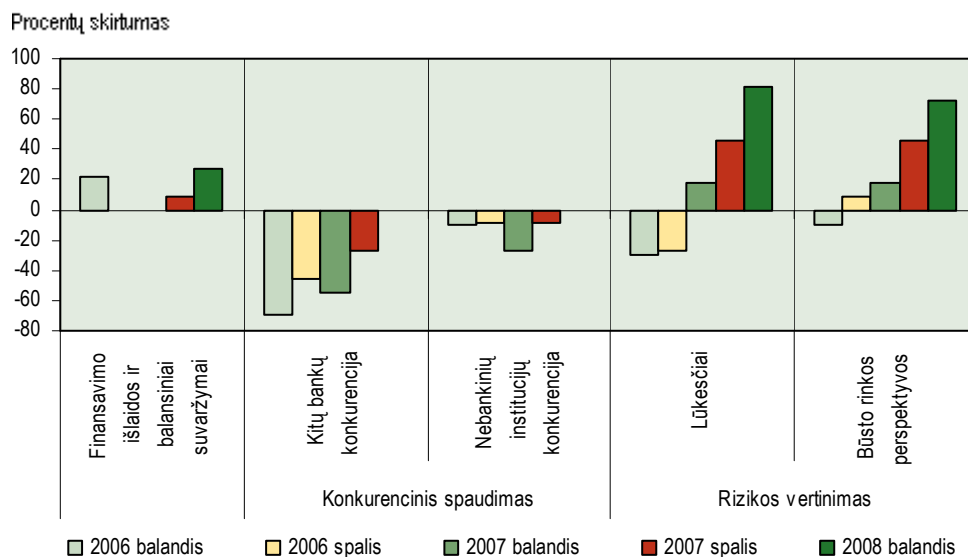

9. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko kredito standartus, taikomus teikiant būsto paskolas namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	0	27	55	0	0	9	27
b) Konkurencinis spaudimas							
Kitų bankų konkurencija	0	0	91	0	0	9	0
Nebankinių institucijų konkurencija	0	0	82	0	0	18	0
c) Rizikos vertinimas							
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	0	91	0	9	0	0	82
Būsto rinkos perspektyvos	0	82	9	0	9	0	73

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „-“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo), „-“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo) ir sumos „+“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo), „+“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo) skirtumas. NT – netaikoma, 0 – prisidėjo prie to, kad kredito standartai išliktų tokie patys.

7 pav. Kredito standartų, teikiant būsto paskolas namų ūkiams, veiksniai

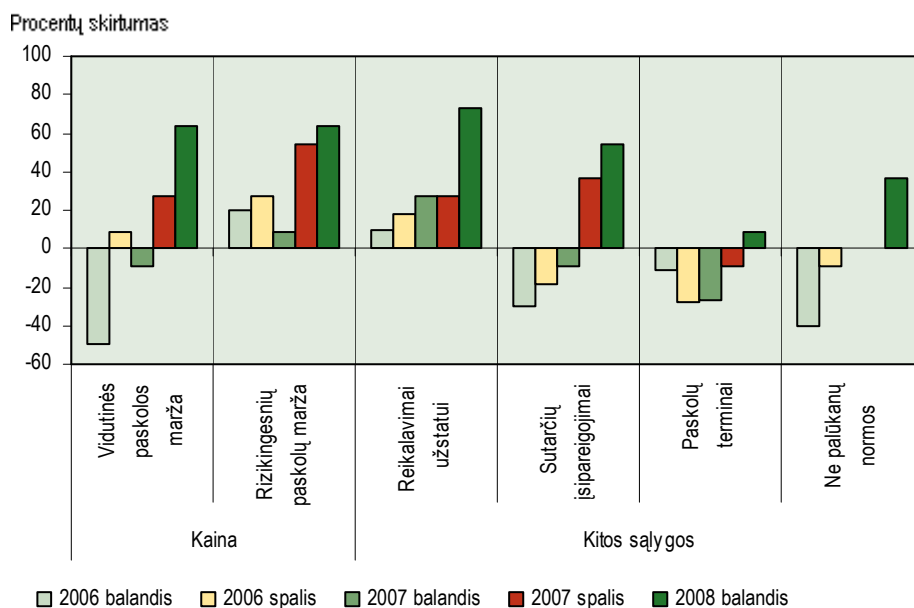

10. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko būsto paskolų teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Kaina							
Jūsų banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža = sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža = sąlygos sušvelnėjo)	9	64	18	9	0	0	64
Jūsų banko rizikingų paskolų marža	9	55	27	0	0	9	64
b) Kitos sąlygos							
Reikalavimai, keliami užstatui	9	64	27	0	0	0	73
Paskolos ir užstato vertės santykis	9	45	45	0	0	0	55
Paskolų terminai	0	18	73	0	9	0	9
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	36	55	0	0	9	36

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „-“ (labai sugriežtėjo), „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) ir sumos „+“ (labai sušvelnėjo), „+“ (šiek tiek sušvelnėjo skirtumas).

8 pav. Būsto paskolų namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

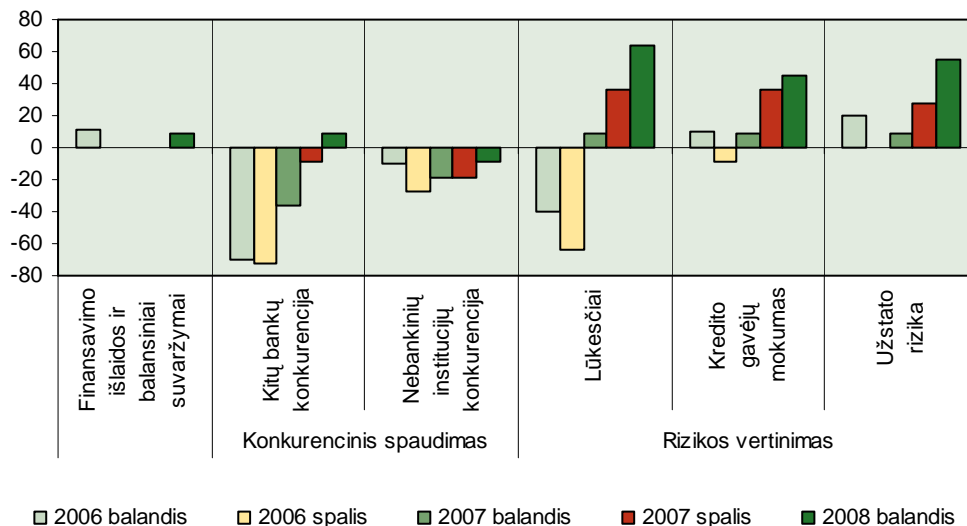
11. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko kredito standartus, taikomus teikiant vartojimo ir kitokias paskolas namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	0	9	55	0	0	18	9
b) Konkurencinis spaudimas							
Kitų bankų konkurencija	0	18	64	9	0	9	9
Nebankinių institucijų konkurencija	0	0	73	9	0	18	-9
c) Rizikos vertinimas							
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	9	64	18	9	0	0	64
Kredito gavėjų mokumas	18	36	36	9	0	0	55
Užstato rizika	18	36	36	0	0	9	45

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „-“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo), „-“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo) ir sumos „+“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo), „+“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo) skirtumas. NT – netaikoma, 0 – prisidėjo prie to, kad kredito standartai išliktų tokie patys.

9 pav. Kredito standartų, taikomų vartojimo ir kitoms namų ūkių paskoloms, veiksniai

Procentų skirtumas

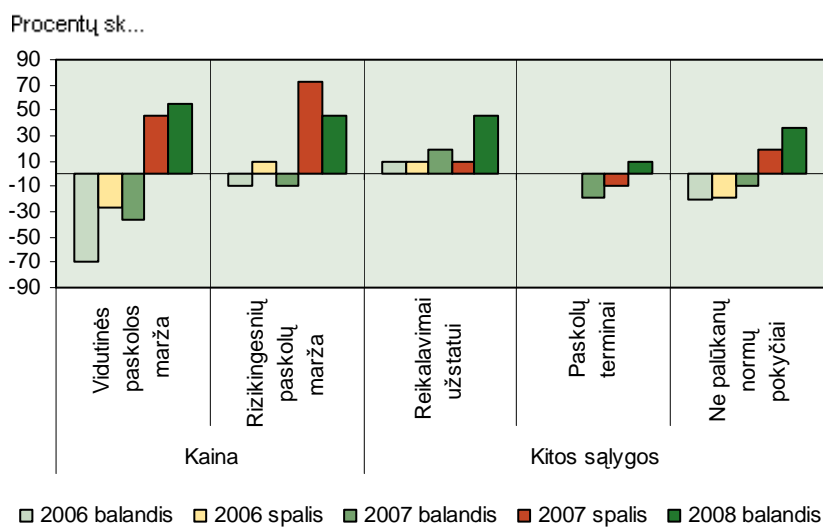

12. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Kaina							
Jūsų banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža = sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža = sąlygos sušvelnėjo)	0	64	27	9	0	0	55
Jūsų banko rizikingų paskolų marža	9	36	45	0	0	9	45
b) Kitos sąlygos							
Reikalavimai, keliami užstatui	9	36	45	0	0	9	45
Paskolų terminai	0	9	91	0	0	0	9
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	36	45	0	0	18	36

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „--“ (labai sugriežtėjo), „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) ir sumos „+“ ++“ (labai sušvelnėjo), „+“ (šiek tiek sušvelnėjo) skirtumas.

10 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

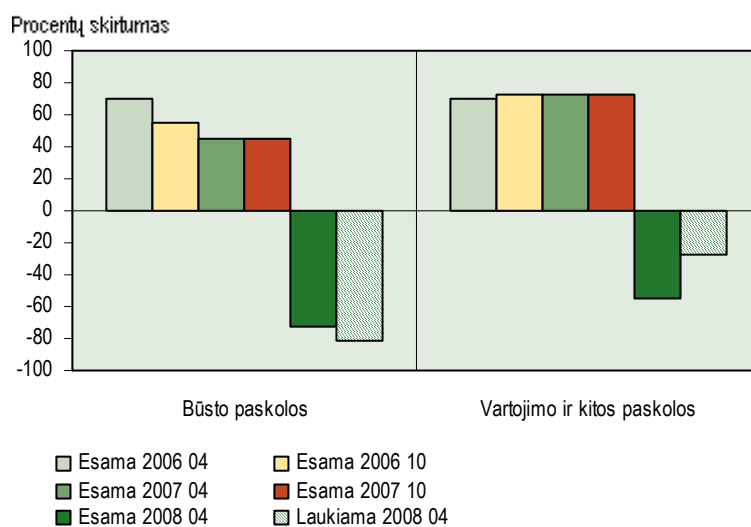

13. Kaip pasikeitė paskolų namų ūkiams paklausa Jūsų banke (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

	Būsto paskolos	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažėjo	0	0
Šiek tiek sumažėjo	73	64
Beveik nepakito	27	27
Šiek tiek padidėjo	0	9
Labai padidėjo	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	-73	-55
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidėjo“, „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“, „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas.

11 pav. Paskolų namų ūkiams paklausos pokytis

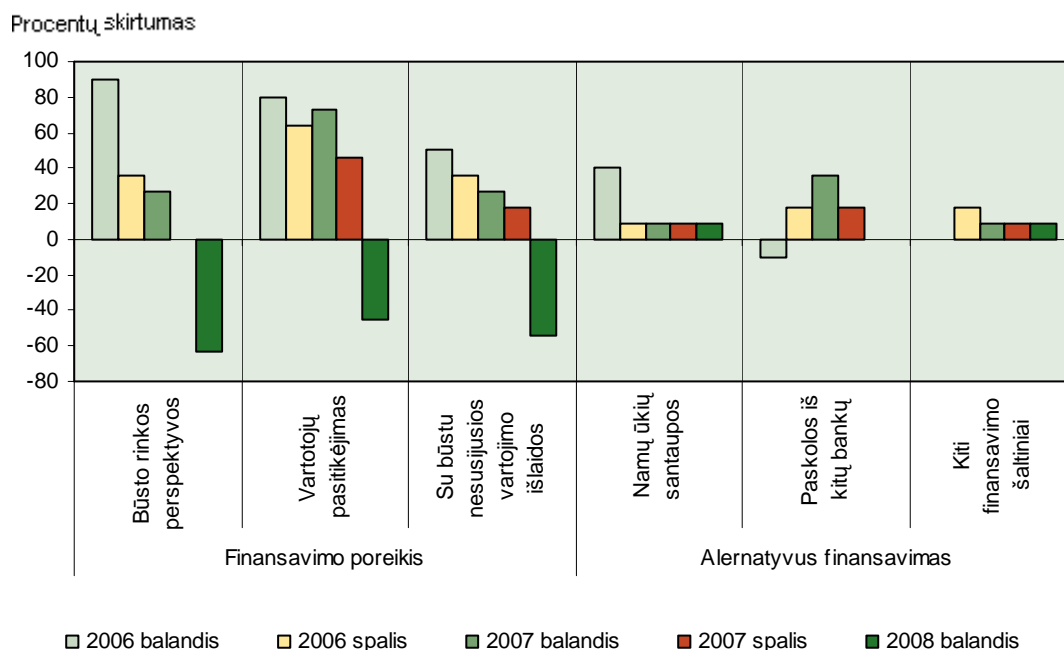

14. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko būsto paskolų namų ūkiams paklausą?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo poreikis							
Būsto rinkos perspektyvos	0	82	0	9	9	0	-64
Vartotojų pasitikėjimas	0	55	36	0	9	0	-45
Su būstu nesusijusios vartojimo išlaidos	0	64	27	9	0	0	-55
b) Alternatyvus finansavimo naudojimas							
Namų ūkių santaupos	0	0	91	9	0	0	9
Paskolos iš kitų bankų	9	9	64	18	0	0	0
Kiti finansavimo šaltiniai	0	0	91	9	0	0	9

Pastaba. Procentų skirtumas apibūdinamas kaip sumos „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui), „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui) ir sumos „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui), „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) skirtumas.

12 pav. Būsto paskolų namų ūkiams paklausos veiksniai

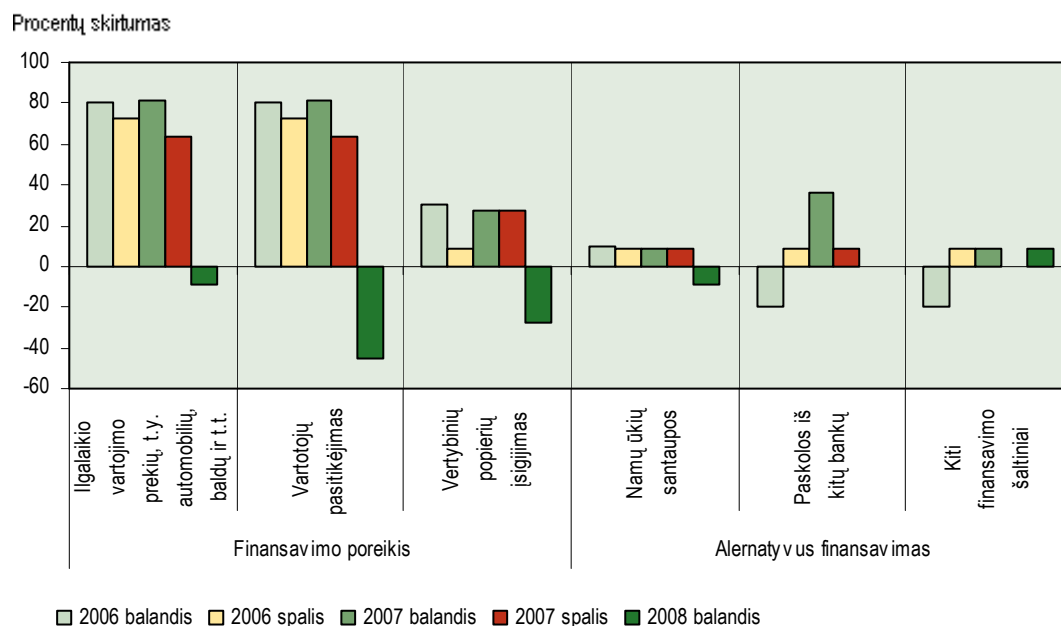

15. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausą?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo poreikis							
Ilgalaikio vartojimo prekių, t. y. automobilių, baldų ir t. t. įsigijimas	0	18	73	9	0	0	-9
Vartotojų pasitikėjimas	0	55	36	9	0	0	-45
Vertybinių popierių įsigijimas	9	27	45	9	0	9	-27
b) Alternatyvaus finansavimo naudojimas							
Namų ūkių santaupos	0	9	91	0	0	0	-9
Paskolos iš kitų bankų	9	9	64	18	0	0	0
Kiti finansavimo šaltiniai	0	0	91	9	0	0	9

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „+“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui), „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos didėjimui) ir sumos „-“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui), „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) skirtumas.

13 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausos veiksniai

LIETUVOS BANKAS BANKŲ APKLAUSA DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ 2008 BALANDIS
Totorių g. 4, Vilnius. Tel. (8 5) 268 0101; faks. (8 5) 212 4423; el. p. Ed@lb.lt; <http://www.lb.lt>

16. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko kredito standartai, taikomi teikiant paskolas namų ūkiams

	Būsto paskolos	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtės	0	0
Šiek tiek sugriežtės	45	27
Beveik nepakis	55	73
Šiek tiek sušvelnės	0	0
Labai sušvelnės	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	45	27
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“, „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“, „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas.

17. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis paskolų namų ūkiams paklausa

	Būsto paskolos	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažės	0	0
Šiek tiek sumažės	82	27
Beveik nepakis	18	73
Šiek tiek padidės	0	0
Labai padidės	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	-82	-27
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“, „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“, „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas.

Apžvalgą parengė Lietuvos banko Ekonomikos departamento Finansinio stabilumo skyrius. Už apžvalgos parengimą atsakingi asmenys:

Mindaugas Leika
Tel. (8-5) 268 0138
Faks. (8-5) 212 4423
Žygimantas Mauricas
Tel. (8-5) 268 0147
Faks. (8-5) 212 4423